

*Дирда А.**

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ КНР У КОНТЕКСТІ БЛИЗЬКОСХІДНИХ РЕВОЛЮЦІЙ

Ось уже майже два місяці увага ЗМІ прикута до бурхливих подій, що розгортаються у найбільш неспокійному регіоні світу. Революції і заворушення охопили як бідні, так і цілком забезпечені арабські країни, породили масу тлумачень того, що відбувається, з боку експертів і простих обивателів. Безумовно, причини близькосхідних революцій лежать як поза межами країн регіону, так і в них самих. Здавалося б, яке відношення ці події можуть мати до Китаю, що знаходиться на іншому кінці материка?

Для Пекіна кілька факторів роблять цей період особливо складним. По-перше, високі ціни на енергоносії на тлі вже існуючої інфляції. По-друге, спроби народних демонстрацій. По-третє, зміни в комунікаційних стратегіях, що дозволяють швидше передавати інформацію, яка знаходить способи обійти китайську цензуру. Четвертий чинник - Китай сьогодні перебуває на зовсім іншій стадії розвитку. У країні з'явився зростаючий середній клас, очікування китайців підвищилися – в останні кілька років, щоб впоратися з економічною кризою, уряд спробував збільшити внутрішнє споживання - даючи субсидії, відрахування, фінансування - і люди розраховують на поліпшення ситуації. Всі ці фактори поєдналися в той час, коли Пекін зосереджений на проблемі передачі влади Ху Цзіньтао новому наступнику. Проте Пекін все більше стурбований заворушеннями на Близькому Сході та їх потенційними наслідками - не тільки для цін на нафту, але, можливо, і для соціальної стабільності самого Китаю [1].

Хоча китайці є п'ятим за величиною виробником нафти в світі, вони також є великим імпортером нафти, споживаючи в два рази більше, ніж виробляють самі. У 2010 році імпорт нафти виріс на 50%. Великі обсяги імпорту припадають на Північну Африку і Близький Схід [2]. Сьогодні Китай отримує близько 3-3,5% нафти з Лівії. У 2010 році він збільшив інвестиції в цю країну на 25% [3]. Пекін намагається визначити, як довго збережуться високі ціни на нафту, які злетіли внаслідок заворушень на Близькому Сході, а також чи матимуть ці події тривалий вплив на країни, в які Китай здійснив інвестування, щоб отримати доступ до ресурсів.

Одним з найважливіших питань для Пекіна сьогодні є той факт, що в міру того, як зростають ціни на енергоносії, вони здійснюють додатковий вплив на інфляцію, яка і так вже вирує у Китаї. У 2010 році інфляція в країні склала 3,3% (американці дають 5% зростання споживчих цін у 2010 р. в КНР). У цьому році - до кризи - передбачалося, що вона складе 4-5%. Однак це офіційні дані – насправді ці цифри набагато нижчі за реальні. Реальна інфляція на 6-7 процентних пунктів вища. З тих пір, як китайська економіка відкрилася світу у 1979 році, Китай пережив три великих інфляційних стрибка: у 1985 році, в 1988-1989 роках і в період 1993-1996 років [4].

У той час як світ спостерігає за сутичками у Північній Африці, керівництво КНР обережно спостерігає за невдоволенням у власному суспільстві. Корупція, інфляція і зрос-

* студентка 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Головченко В.І.

тання цін на нерухомість - основні питання, які турбують сьогодні мешканців Китаю [5]. На тлі зростаючої кількості незадоволених політикою правлячого режиму, в інтернеті розповсюджуються заклики до масових демонстрацій. Правоохоронні органи переведені на посилений режим роботи. У Шанхаї сотні поліцейських у формі і цивільному припиняли будь-які спроби провести акції протесту. Той самий сценарій повторився у Пекіні. Незначні маніфестації пройшли лише у Гонконзі [6]. Китайські спецслужби заарештували трьох осіб за розміщення посилань на заклики до протестів за звинуваченням в «підриві основ держави». Заблоковано також пошук по мікроблогах з ключовими словами «Туніс», «Єгипет» і навіть «жасмин» [7].

Нещодавно пройшло засідання Постійного комітету Всекитайського зібрання народних представників - вищого законодавчого органу, який на початку березня зібрався на щорічну сесію (5-15 березня 2011 р.). На засіданні були присутні всі члени політбюро, партсекретарі провінцій КНР, а також багато керівників Народно-визвольної армії Китаю. Йшлося не тільки про план 12-ї п'ятирічки, а й про те, як запобігти повторенню в Китаї кольорових революцій. У своєму виступі Ху Цзіньтао закликав партію «відстежувати і мінімізувати негармонійні фактори». У закритій частині виступу він закликав посилити контроль за інтернетом, а також мільйонами мігрантів, які приїжджають на роботу в китайські міста з села і можуть стати соціальною базою для невдоволення. У такі часи соціальна стабільність стає для уряду головним пріоритетом. Керівництво країни хоче стабільної атмосфери, щоб воно могли здійснити політичний перехід без будь-яких значних проблем [1].

Вагомий вплив на ситуацію у Китаї матиме розвиток подій на Близькому Сході та у Північній Африці. Криза неминуче відбивається на котируваннях загальносвітових цін на нафту. Зараз вона коштує вже 100 доларів США за барель (що вигідно в тому числі й Росії), а в разі продовження революцій буде коштувати ще дорожче (що дуже невигідно Китаю). Відсутність серйозного впливу на Близькому Сході змусить КНР або бути поступливішими по відношенню до США, або – зробити кроки у відповідь. І, треба сказати, Китай має чим відповісти. КНР офіційно оголосила, що з 2012 року припинить експорт рідкоземельних металів (літію, галію, індію, германію, ренію), які активно використовуються в мікроелектроніці і без яких неможливо створювати високотехнологічні товари. Велика частина родовищ рідкоземельних елементів виявлена саме в Китаї. Там же зосереджено 90% загальносвітового видобутку цих металів. У разі припинення їх поставок з КНР західні країни можуть опинитися в залежності від Китаю. Звичайно, можна пошукати власні родовища рідкоземельних елементів або винайти їх замітники. Проте на це потрібен час, якого Китаю буде достатньо для того, щоб не тільки стати лідером в області високих технологій, а й змусити західних конкурентів йти на політичні поступки, які можуть стосуватися як питань, пов'язаних з енергетичною безпекою Китаю, так і з остаточним рішенням тайванського питання, і з проблемою поки що прихованих територіальних претензій до сусідніх країн [8]. Стосовно подальшої ескалації революційної ситуації, то КПК відкинула припущення про те, що у Китаї може повторитися близькосхідний сценарій. За її словами, в країні зараз - економічний бум і проблеми безробіття і бідності, які стали каталізатором хвилювань на Близькому Сході, але які неактуальні для китайців [9].

Література

1. Ставки Китая в ближневосточном кризисе («Stratfor»,США), - Режим доступа : <http://www.inosmi.ru/video/20110312/167264928.html>

2. Волович А. А. Китай на энергетическом рынке Ближнего Востока. – Режим доступа: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2004/22-09-04.htm>
3. Новая эра от Африки до Ближнего Востока.- Режим доступа: http://kurdistan.ru/2011/03/04/articles-9331_Novaya_era_ot_Afriki.html
4. Рост инфляции в Китае в 2010 году составил 3,3%.- Режим доступа; <http://news.mail.ru/economics/5154515/>
5. «Жасминовая революция» made in China. – Режим доступа: <http://quorum.kz/4068/>
6. Китай вдохновился революциями на ближнем Востоке. – Режим доступа: <http://ru.euronews.net/2011/02/27/chinese-police-clampdown-on-anti-government-protests/>
7. Китай закрывает революцию на профилактику. Власти КНР крайне обеспокоены возможностью начала в Китае волнений по модели революций на Ближнем Востоке. – Режим доступа: http://sia.ru/?section=484&action=show_news&id=121432
8. Как ближневосточные революции могут аукнуться в Китае. – Режим доступа: <http://rus.ruvr.ru/2011/02/19/44995930.html>
9. Китайская жасминовая революция закончилась, так и не начавшись. – Режим доступа: <http://ru.ibtimes.com/articles/620/20110221/823816.htm>